

En amerikansk revolution

En av Sveriges största tidningar hade vid årsskiftet från sina utlandskorrespondenter beställt uttalanden om de länder i vilka de arbetar. Korrespondenten i Washington skrev en artikel, vars karaktär framgår av den rubrik varmed redaktionen försedde den: »Det enda positiva i USA: Nixon i hårt blåsväder.» Man kan se framför sig den stackars redaktören. I hela det stora land, där han är satt att verka, läggs inga hinder för hans rörelsefrihet och för hans möjligheter att skriva någorlunda objektiva skildringar av sina intryck. Men han har icke ett enda gott ord att säga om någonting. Hans tröst är att det går illa för presidenten. Man förvånar sig över att en medkännande tidningsledning icke flyttar honom till Peking.

Det är märkligt med vilken personlig hätskhet som vissa svenska tidningsredaktioner skriver om president Nixon i USA. Vad anledningen är vet man ej. Kanske föreställer de sig att det förhållandet, att han är republikan och ej demokrat är detsamma som att han skulle vara icke-demokrat i meningen demokrat kontra fascist eller något liknande. Okunnigheten kan mycket väl vara så stor. I varje fall är det påfallande på vilket sätt han kritiseras. En ledare, skriven efter hans sk State of the Union Message inför kongressens båda hus i januari i år, använde halva utrymmet att förklara att han gått förbi frågan om kriget. Redaktionen meddelade ej tidningens läsare att presidenten delat sitt anförande i två delar, av vilka det som redaktionen hade framför sig var den inrikespolitiska.

I själva verket har år 1970 för president Nixon varit ett år av både framgångar och motgångar. Under året har de amerikanska styrkorna i Sydvietnam reducerats med 200 000 man av den halva miljon som fanns där 1969. Presidentens vilja att åstadkomma resultat på detta område ifrågasätts ej längre av ärliga kritiker. Vidare har universiteten i huvudsak varit lugna, liksom städerna. Till detta har otvivelaktigt presidentens skarpa ställningstaganden mot rasdiskriminering bidragit. Bland motgångarna märks följderna av hans ytterst egendomliga ingripande i Kambodja, vilket fortfarande ej fått en rationell förklaring. Förmodligen missleddes han av militärledningen, som framställde operationen i alltför ljusa färger, vilka snabbt solkades ner. En annan och kanske värre motgång har varit den ökande inflationen, som undergräver USA:s ekonomi.

Att den republikanske presidenten ej lyckats bemästra den demokratiska kongressen skall däremot ej räknas som uppseendeväckande. Kongressens totalt föråldrade arbetsformer och särskilt senatens prestigemedvetande gör det svårt nog även för en president från samma parti som majoriteten att få igenom sina förslag.

Det är naturligt att den som blott läst, men ej hört, mr Nixons tal i januari, måste få den uppfattningen att han är högst medelmåttig som talare. Ibland tror man att han samlar på truismer och plattityder i stället för att ge sig in på realiteter. Blott på ett ställe, som skall citeras nedan, bryter ett klart och personligt besked igenom, och detta på en väsentlig punkt.

Skalar man bort alla grannlåtarna i det långa talet skall man emellertid finna, att talet i dess helhet rör sig om reformförslag som är så betydande, att mr Nixons ord om att de skulle innebära en revolution ej är överord. Om han skulle få igenom sina bebådade förslag rörande miljö-vården samt hälso- och sjukvården, har något stort skett på den amerikanska inre fronten. Helt nytt är dessutom att mr Nixon vill decentralisera den federala styrelsen, som alltmer griper omkring sig, genom att överföra betydande belopp av skattemedel till stater och vissa städer. Tilldelningen skall ske villkorslöst, med det enda förbehållet att medlen ej får utnyttjas på ett rasdiskriminerande sätt.

I detta sammanhang talar presidenten rent ut. »Let's face it. Most Americans today are simply fed up with government at all levels.» Vårt eget svenska samhälle är i många stycken så likt det amerikanska, att vi kan bedöma och förstå hur riktigt detta måste vara. Men hur sällsynt är det ej att en statschef förklarar sig vara villig att minska sin egen makt. Mr Nixon drar sig ej för detta. »Jag förkastar det beskyddande påhittet att regeringen i Washington självklart skulle vara klokare, hederligare och mer effektiv än styrelserna på lokal- eller statsnivå.» Sätt in Kanslihuset i stället för Washington och länsnivå i stället för statsnivå, och uttalandet ger anledning till eftertanke. Vi har också till övermått fått känna på den överlägset

beskyddande inställningen hos dem som anser sig vara bättre än vi. »Ju längre bort regeringen befinner sig från folket, desto maktfullkomligare blir den och desto svagare folket. En nation med en stark regering och ett svagt folk är som ett tomt skal.»

Genom sådana deklamationer skaffar sig en president ej någon popularitet, varken hos sina egna eller hos motståndare. Senatorer och kongressmän känner sig förmodligen icke kallade till maktens köttgrytor i Washington blott för att avstå ifrån dem. Presidenten isolerar sig tillsammans med det som han bedömer vara rätt; om detta är praktiskt politiskt handlande är en annan sak. Han måste vänta sig att hans förslag ej går igenom, och den politiska fördel han kan få av dem blir att han, och ingen annan, lagt fram dem.

Någon amerikansk revolution med president Nixon som ledare bryter ej ut under denna kongressperiod. Men förr eller senare måste, åtminstone på de två områden som mr Nixon särskilt lagt sig vinn om, nämligen miljön och de sociala frågorna, vittgående reformer komma till stånd inom det amerikanska samhället. De kommer att återföras på president Nixons initiativ. Gärna skall erkännas, att man ej väntat så långtgående reformförslag från just honom, men det finns ingen anledning att fränkänna honom förtjänster som han uppenbarligen äger. I Sverige skulle hans initiativ kallats visionära.